

Educația poporului în alte țări

— A d a u s —

Educația adulților în Bulgaria

Legislație. Bulgaria n'are propriu zis, în afară de legea generală a învățământului, ceva asemănător pentru educația adulților. Nu lipsesc însă măsurile legale, foarte eficace, precum nu lipsesc nici legi în acest domeniu, pentru câte o problemă specială. Așa sunt, de pildă, legea bibliotecilor populare, numite în Bulgaria și populare sub acest nume, citaliști, legea cinematografului. O secție anume, în Ministerul Instrucției, care corespunde la noi cu o direcție, are în seamă întreaga problemă culturală, dela formele înalte de artă, a Operei și Teatrului Național, până la formele pentru toți, ale citaliștilor și conferințelor de popularizare.

Voiu cerceta și eu în parte, în principii și rezultate, unele din înfățișările educației adulților în Bulgaria.

Școli de seară. Pentru analfabeții majori există cursuri de seară obligatorii. Învățătorii primesc o despăgubire pentru ore suplimentare. Fenomenul caracteristic e însă că numărul neștiutorilor de carte scade. Ei nu mai sunt în Bulgaria în sarcina educației poporului, care se poate astfel menține celorlalte scopuri ale ei, mai creatoare. Lupta cu analfabetismul nu înseamnă decât o pregătire, foarte costisitoare, pentru acțiunea propriu zisă de educație a poporului, care presupune stăpânirea minimului de cunoștințe. De aceea numărul școlilor de adulți bulgare, în înțelesul școlilor de adulți dela noi e neînsemnat și în scădere. Abia regiunile cu populație turcească sau românească dau un procent mai mare de analfabeți. Țara întreagă nu mai are decât 15—16. E o mare biruință a învățământului obligatoriu aplicat cu strășnicie de vecinii noștri dela miazăzi. Românii din Bulgaria, de pildă nu sunt mai refractari la carte decât Bulgarii, și nici nu vrem să bănuim autoritățile de mai puțină râvnă față

fost ascultate. Școlile dela Sofia și dela Giurmaia de sus sunt școli românești de Stat, întreținute cu buget și cu programe dela noi.

Se poate spune că astăzi, cu micile excepții amintite, populația între 7 și 21 de ani nu mai are analfabeți. Cercetând despre o școală de regiment în armata bulgară, unde flăcăii neștiutori de carte să învețe să citească și să scrie, mi s'a răspuns la Sofia și în alte părți, că ea a fost, dar nu mai e trebuincioasă, decât pentru cazuri răslețe, de oarece nu mai vin recruți analfabeți.

Bibliotecile populare. Biblioteca populară, cunoscută sub numele de citaliște, e în Bulgaria ceva local și național, atât ca tradiție, cât și ca organizație. Ea a fost o formă a vieții naționale din întâile vremuri ale redeșteptării, încă de sub Turci. Astăzi se dă o luptă între Lom și Șiștov, în care din cele două orașe s'a înființat întâia citaliște acum aproape o sută de ani (Șiștov 1856).

Din Martie 1927 citaliștile au o nouă lege de organizare, care a abrogat una mai veche din 1920. Ea a adus această noutate însemnată față de trecut că a prevăzut noi izvoare de venituri și a împins mai cu seamă la o mare activitate de construcție. Fiecare sat trebuie să ajungă treptat să-și aibă o casă culturală proprie, în care să fie așezată biblioteca și să se găsească o sală de conferințe și de cinematograf. În fiecare an dela votarea legii Statul a dat numeroase subvenții comunelor, fie urbane, fie rurale, care arătau intenția să-și ridice asemenea case.

Cel ce citește numai legea și regulamentul ei, care urmează, își face cu greu o părere despre forma întreagă a unei citaliști, din pricină că ele n'au creat, ci au dat câteva îndrumări unui organism în plină desvoltare. Unele citaliști au mers chiar până acolo, cecece era o exagerare și poate o manifestare de ordin străin culturii, să nu vadă cu ochi buni o lege care nu le urmărea decât binele, pentrucă li se părea că Statul nu mai avea ce căuta într'o întreprindere așa de bine întemeiată și sprijinită și mai departe de inițiativa particulară. O citaliște este o asociație de oameni cari se hotărăsc să lucreze pentru cultura lor și a semenilor, cu fonduri strânse prin cotizații, daruri, serbări și alte căi. S'a ajuns astfel ca astăzi să fie vreo 2000 de citaliști organizate în Asociație și 600—700 nealipite. E adică numărul corespunzător celor 7000 de sate și cătune ale Bulgariei care ar putea să aibă o bibliotecă. Rețeaua e întreagă; nu rămâne decât să se lucreze la îmbunătățirea ochiurilor ei. Așa, în programul de construcție de anul acesta sunt prevăzute o sută de clădiri noi de case culturale. Până la trecerea legii subvenția pentru citaliști din partea Statului era de un milion; ea e acum de 12 milioane, dintr'un fond special, din care 50% pentru cărți, 30% pentru construcții, 10% pentru administrație și 10% pentru economat.

Sunt citaliști foarte puternice, cum sunt cele din Plevna, Varna, Rusciuc, Sliven, dar, în afară de citaliștea de oraș, dela Sofia, „Alec Constantinov“, autorul lui Bai Ganciu, am căutat să cercetez o citaliște de sat. Citaliștea din Kneajevo, de pildă, a fost înființată la 1917, din inițiativa

Citaliștea din Kneajevo (Sofia)

de ei, ca să fie mai slab înarmați pentru viață, dar școala în limbă străină îi face să nu se prea îmbulzească. Învățământul minoritar există atât în legi cât și în practică, deși mai mult în ele decât în ea, dar într'o proporție neînsemnată față de procentul populației minoritare, și în tot cazul nu ca un învățământ întreținut de Stat, ci de comunități. Românii n'au nicio școală românească, deși trebuie să se apropie de o sută de mii. Cererile în acest scop, din regiunea Vidinului, n'au

sătenilor. În 1923 i s'a dăruit un loc și pe el a început să-și ridice o casă, din care n'a putut să isprăvească decât parterul. În acest parter e adăpostită o sală de cinematograf, cu cinematograf în funcțiune, pentru care primește chirie, o sală de bibliotecă și de lectură și odăi de administrație. Casa a costat 646.000 leva, din care 246.000 sunt plătite, iar restul se plătește în patru anuități. Statul a dat un ajutor de clădire de 35.000 leva. Veniturile anuale sunt vre-o 10.000

ДИОЛЕТЪИЛЪ
НА СОФ. НАРОДНО ЧИТАНИЩЕ
АНЕРО ЛОЖСТАИТИЛОВО

СОФЯ
Петривиле Елече Петров

Buletinul citaliștei „Alec Constantinov” din Sofia

leva din cotizații (600 de membri plătesc 50 bani pe lună, iar 145, câte 5 leva), 10.000 subvenție dela comună, 60.000 chirie dela cinematograf și 10.000 din 2, 3 serbări pe an.

Ceeace face la un loc 90.000 leva pe an. Cheltueli sunt de 68.000, din care salarii 12.000 (un om permanent de față; ceilalți onorifici), cancelarie 2.000, legătorie 5.000, cărți și ziare 3.000, dobânzi la ipotecă 46.000. Biblioteca are 5.000 de volume, cu 7 reviste și ziare, din care 3 ilustrate. Imprumută de citit acasă. E deschisă în fiecare zi în Ianuarie și Februarie între 4—8 p. m., iar în restul anului, între 8—12 și 3—8. În 1929 s'au citit 1.700 de volume la o populație de 4.200 de suflete. În fiecare Miercuri se ține o adunare de discuții și în fiecare Sâmbătă o conferință, cu conferențieri din sat sau poftiți dela Sofia și din alte orașe. Conferința se anunță cu afișe tipărite, puse în toată comuna. Conferențierii au fost într'un an 7 studenți, 5 liceeni, 1 învățator, 3 funcționari, 1 agronom, 1 tehnician, 1 gospodină, 1 sculptor, la cari se adaugă profesori, lucrători. Iată câteva titluri de conferințe: Ce e teatrul; Lumea antică și lumea nouă; Ce am văzut la Londra? Sfaturi către sat; Chemare către tineri; Intăile forme ale vieții; Teoria lui Darwin; Efectele apei; Privire asupra literaturii și artei popoarelor vechi; Bătrânețea și moartea în viața organică; Origina omului,

Electricitatea ca putere motrice și de lumină; Literatura nouă bulgară; E un Dumnezeu? Abstenența și fumatul; Sănătatea și igiena publică.

Citaliștea „Alec Constantinov” din Sofia are 30.000 de volume și un buget la veniturile de 121.751 leva în 1929. E înființată în 1897 și are casă proprie.

Asociația citaliștilor dă îndrumări generale, e un organ de legătură între Stat și biblioteci, mijlocește subvențiile, scoate o revistă care e în al nouălea an, „Citaliște”, publică bibliografiile model și face cursurile de bibliotecari în fiecare an. Se fac trei categorii de cursuri pentru vre-o 80—100 ascultători, obligați să participe la ele și cari fac parte din corpul bibliotecarilor. Statul dă în acest scop o subvenție de 200.000 leva și acopere cheltuelile de deplasare a cursiștilor.

Secția culturii din Minister editează o serie de publicații, o bibliotecă pentru țărani, de literatură, cam ca la Casa Școalelor dela noi. O deosebită luare aminte se dă cărților pentru copii, scrise și ilustrate de întâii scriitori și artiști ai țării. Dau ca dovadă câteva reproduceri.

Conferințele. Citaliștile, care sunt organizate cu un serviciu regulat de conferințe, aproape ca niște universități populare, își recrutează conferențierii lor în parte dintre puteri locale și în parte dintre conferențieri, scriitori și universitari dela Sofia sau alte mari orașe. Conferențierii pot fi ceruți sau prin Asociația Bibliotecilor sau deadreptul prin secția culturală din Ministerul Instrucției. Există liste publicate, care stau la îndemână, cu conferențierii mai de seamă și adresele lor. Ca să poată fi trecuți pe aceste liste și să fie folosiți de Minister, conferențierii trebuie să facă parte dintr'o asociație profesională sau să fie membri ai societății pentru ridicarea satelor. Indată ce primesc sau o invitație deadreptul dela citaliște sau dela Asociația bibliotecilor sau dela Minister ei se prezintă la secția culturii, care le înmânează un bilet de călătorie fără plată pe căile ferate. Conferențierii primesc pentru conferința lor un onorariu. Conferințele sunt de altminteri cu intrare, destul de mică însă ca să nu fie o piedică, 2, 3 sau 5 leva. Sistemul acesta de conferințe a luat o mare desvoltare. Nu e sat în care să nu se ție câteva zeci în fiecare an. Cei mai de vază oameni de gândire, de scris sau de tehnică ai Bulgariei se dedică entusiaști acestei opere. Sunt dăți când cu cinematograful ambulant pleacă prin sate ca să ție conferințe întâii profesori universitari și întâii scriitori ai Sofiei. Eu am ascultat impresii dintr'o asemenea expediție dela profesorul de literatură clasică Balabanov și dela marele povestitor Elin Pelin. E o mică dovadă de trecerea de care se bucură aceste conferințe între intelectuali și de primirea în popor, pe care trebuie să le aibă. Statul le subvenționează cu 800.000 de leva anual, fără să se scutească costul călătoriilor pe calea ferată. Din taxele de intrare la conferințe, sezători și reprezentații de teatru și cinematograf, citaliștile au încasat anul trecut 40.000.000 leve.

Cinematograful. De anul acesta Bulgaria are o nouă lege a cinematografelor. Textul pe care îl comunică a mai suferit modificări în Sobranie și a mai pierdut din asprime, dar el lasă să se întrevadă tot așa de bine principiile și intențiile, sau poate și mai bine decât textul definitiv și puțin liberalizat. Ceeace apare la noi este proiectul cum a trecut

prin a doua lectură. E o lege cu caracter vădit cultural, nu numai o reglementare de comerț și de cenzură.

Cinematografele sunt împărțite în trei sau în patru categorii: cele cu firmă comercială. Ele n'au voie să primească la reprezentării copii și adolescenți până la 18 ani, decât la filme speciale, pe care le anunță ca atare pe afișe. Ele sunt în tot cazul obligate să dea de fiecare dată câte 200 metri film educativ. 25% din taxe merg la Stat. A doua categorie

ЧИТАЛИЩЕ

МЕСЕЧНО СПИСАНИЕ

ОРГАНЪ НА ВЪРХОВНИЯ ЧИТАЛИЩЕНЪ СЪЮЗЪ
ВЪ БЪЛГАРИЯ

Редакторъ:
Ячо Ст. Хлъбаровъ.

Списанието е одобрено и препоръчано отъ Министерството на народ.
просвѣщение съ окръжно писмо № 25001 отъ 17. IX. 1929 г.

ГОДИНА VIII. КНИГА VII и VIII
СЕПТЕМВРИЙ — ОКТОМВРИЙ

СОФИЯ.
Издание на Върховния Читалищенъ Съюзъ
1929.

„Citalište“, revista bibliotecilor populare bulgare, în al no ulea an

de cinematografe sunt cele de citaliște. Ele sunt scutite de taxe. Multe din cinematografele comerciale se transformă de aceea în cinematografe de citaliște. Numărul lor sporește neconținut. Ele se aprovizionează cu filme din biblioteca de filme a Ministerului Instrucției, iar dela casele de filme, numai cu acelea încuviințate ca bune și pentru copii. A treia categorie este aceea a cinematografelor școlare. Cel mai puternic e cel dela Sofia, pentru care Statul a dat o subvenție de multe sute de mii de leva. Ele dau reprezentații ziua pentru copii și seara pentru adulți. A patra categorie sunt cinematografele ambulante, mai ales pentru localitățile izolate și pentru sate. Pe lângă operator și toată instalația pe un automobil special, merge totdeauna și un conferențiar, care introduce și explică țăranilor filmele. Sunt 52 de cinematografe comerciale în Bulgaria din care 22 la Sofia, 50 de citaliște, 10 școlare și se pregătesc încă 10, și 4 ambulante. Biblioteca de filme a Ministerului are vreo 100 de filme, făcute și cumpărate, de cunoașterea țării, istorie, obiceiuri, solemnități. S'a filmat Dunărea, 1200 m., muntele Rila și

Marea Neagră., 6000 m., trecerea Dunării de Botev. De 4 luni s'a organizat și un laborator cinematografic. Comisia de cenzură, alcătuită dintr'un reprezentant al justiției ca președinte, din șeful secției culturale, dintr'un reprezentant al administrației, dintr'un reprezentant al Comitetului Controlului aplicării legilor și din doi cetățeni numiți de Ministru, vede cam 4000 m. de filme zilnic. Se ia o taxă de 50 de bani la metru de film obișnuit și 20 de bani la metru de film cultural. Din produsul taxei se subvenționează cinematografele școlare, biblioteca de filme, laboratorul cinematografic. A ceeaș sumă crește cu ceeaș rezultă din închirierea filmelor, din încasările cinematografelor ambulante ș. a.

Depozitul legal. Felul cum se face depozitul legal este destul de practic și de eficace. Serviciul funcționează fără greș la Biblioteca Națională dela Sofia, pe care am cerțat-o. Controlul trimiterii exemplarelor obligatorii, care la noi nu e reglementat și pricinuește multă bătae de cap și pagube, în Bulgaria se face foarte simplu. Legea prevede și arătarea datei apariției, și mai cu seamă tirajul, care e apărât de obicei de tipografi sau editori ca un secret, dacă nu profesional, dar comercial. Sistemul, în sfârșit, al publicării unei bibliografii complete cu cărțile și periodicele anului răspunde la mari trebuințe științifice și răspunde unei îndatoriri față de piața cărții, dela sine înțeleasă, cel puțin în Bulgaria!

EMANOIL BUCUȚA

Legea sălilor de lectură publice din Bulgaria

votată și primită de a XXI-a Adunare a Deputaților în sesiunea a patra, întărită prin Decret Regal No. 35 din 11 Martie 1927 și publicată în *Monitorul Oficial* No. 291 din 28 Martie aeelaș an

I. Dispoziții generale

Art. 1. Sălile de lectură din țară se găsesc sub înalta supraveghere a Ministerului Instrucției Publice.

Această supraveghere Ministerul o exercită prin organele sale de control.

Art. 2. Orice așezare (oraș sau sat) cu populație până la 10.000 locuitori poate să aibă numai o sală de lectură publică. În așezările mai mari, după hotărîrea consiliului comunal împreună cu comitetul școlar și cu aprobarea Ministerului Instrucției Publice, pot să se deschidă săli de lectură pe cartiere ca sucursale ale sălii centrale.

Sălile de lectură pe cartiere se administrează a parte; însă ele primesc din veniturile fondului sălii centrale, provenite din sursele prevăzute la lit. a, b, c, din art. 9. al prezentei legi, partea cuvenită, proporțional cu numărul membrilor cari și-au achitat cotizațiile.

Sălile de lectură pe cartiere și altele, deschise fără hotărîre aprobată nu se bucură de privilegiile acestei legi, însă și ele se găsesc sub înalta supraveghere a Ministerului Instrucției Publice.

Art. 3. Pentru deliberarea de măsuri în opera sălilor de lectură publice din țară se înființează la Ministerul Instrucției Publice un Consiliu al sălilor de lectură publice. Acest consiliu se compune din: a) Secretarul general, președintele comitetului de studii (comisia permanentă), directorii învățământului superior și secundar, al învățământului pri-

mar, instituțiilor culturale și fondurilor și averilor școlare de pe lângă Minister, directorul bibliotecii naționale din Sofia și directorul bibliotecii universitare, de drept; b) din persoane competente în opera bibliotecară și a sălilor de lectură, numite de ministru; c) din câte un reprezentant al uniunii județene a sălilor de lectură; d) din trei reprezentanți ai uniunii generale a sălilor de lectură, desemnați de aceasta din urmă; e) din un reprezentant al cooperativelor, desemnat de consiliul suprem al cooperativelor din Bulgaria.

Mandatul membrilor din consiliu aleși și numiți durează patru ani.

Președintele consiliului sălilor de lectură e ministrul sau, în absența lui dela ședința consiliului, secretarul general.

Consiliul sălilor de lectură se convoacă cel puțin odată pe an după dispoziția Ministerului Instrucției Publice.

II. Scop

Art. 4. Scopul sălilor de lectură publice, e să deștepte în cetățeni interes față de cetire și să contribuie la dezvoltarea lor intelectuală, morală și estetică. Ele sunt centrele vieții spirituale, care ținesc să lărgească și să întărească știința de carte căpătată în școală, să aducă membri sălilor de lectură și cetățenii în genere în contact cu foloasele culturii spirituale și materiale și să ajute asociațiile sociale și culturale în comunele locale.

III. Mijloace

Art. 5. Pentru a-și ajunge scopul său fiecare sală de lectură organizează și întreține o sală de lectură și bibliotecă, obștească și gratuită.

Afară de aceasta pentru atingerea scopului, sălile de lectură se servesc de: a) conferințe publice ținute în zilele de sărbători sau dumineci, sau seara, precum și lecturi obștești-populare; b) serate literare-muzicale și matineuri cu programe potrivite cu scopul sălii de lectură; c) șezători publice în zile mari naționale; d) reprezentații teatrale și e) Cinema, teatru, etc.

IV. Administrație

Art. 6. Fiecare sală de lectură e persoană juridică și se administrează după statut, primit de membru lui și întărit de Ministerul Instrucției Publice.

Art. 7. Lucrările curente ale sălilor de lectură se conduc de comitet, ales de adunarea generală a membrilor sălii de lectură. Comitetul numește persoanele în funcțiile sălii de lectură.

Bibliotecarii, cari primesc leafă, sunt obligați cel mai târziu în termen de doi ani să termine vreun curs special-bibliotecar, pe care Uniunea supremă a sălilor de lectură le organizează cu învoirea Ministerului Instrucției.

V. Susținerea

Art. 8. Pentru a asigura susținerea sălilor de lectură, fiecare comună e datoare să-și înființeze un fond al sălii de lectură. Fondurile sălilor de lectură se compun din toate averile și fondurile, pe care sala de lectură le posedă.

Art. 9. Fondul sălii de lectură se formează:

a) din părți ale izlazurilor rotunjite, pe care comunele le-ar fi destinat ca fond al sălii de lectură;

b) din câte 50 decari pământ, pe care Direcția generală a muncii și gospodăriilor agricole e datoare să le despartă

din fondul funciar al Statului pentru fiecare comună, acolo unde dispune de asemenea pământuri.

Nota. Averile sălilor de lectură în comune, unde sunt săli de lectură pe cartiere, se administrează de sala de lectură centrală.

c) din 5% din veniturile averilor imobiliare ale școlilor, pe care comitetul școlar e dator să le despartă pentru fondul sălii locale de lectură;

d) din cotizațiile membrilor sălii de lectură;

e) din veniturile pure dela reprezentații teatrale, cinematografice, serbări de câmp și altele, șezători, matineuri, serate pe care sala de lectură le organizează, și din chiri pentru întruniri publice;

f) din sume înscrise în bugetele județelor și comunelor și ajutor pentru „fondul sălii de lectură” (art. 13), din daruri, testamente și alte venituri ocazionale.

Art. 10. Fondurile sălilor de lectură nu sunt supuse înstrăinării pentru datorii către oricine ar fi. Ele ca și veniturile lor nu sunt impozabile cu impozite și taxe.

Art. 11. Veniturile fondului sălii de lectură din sursele, arătate la punctele a, b, c, din art. 9, se cheltuiesc obligator astfel: 50% pentru cumpărarea de cărți, reviste, ziare, etc., după lista luată de Ministerul Instrucției sau Uniunea supremă a sălilor de lectură, aprobată de Ministerul Instrucției Publice; 30% se capitalizează pentru „fondul clădirea sălii de lectură” și 20% pentru acoperirea nevoilor curente ale sălilor de lectură.

Notă. Dacă comuna are edificiu pentru sală de lectură, procentul de 30% poate, cu aprobarea Ministerului, să se cheltuiască și pentru alte nevoi ale sălii de lectură.

Veniturile din restul surselor fondului se cheltuiesc după hotărârea adunării generale, conform bugetului sălii de lectură.

Veniturile din donațiile și testamentele particulare se cheltuiesc, conform voinței donatorului sau testatorului. Dacă această voință nu e spusă, veniturile lor se cheltuiesc conform dispozițiilor de mai sus.

Fondurile sălii de lectură, care au destinații speciale, se cheltuiesc conform scopului, pentru care sunt destinate.

Art. 12. Fondul sălilor de lectură se administrează de comitetul sălii de lectură sub controlul Ministerului Instrucției Publice și al organelor lui.

Art. 13. La Ministerul Instrucției Publice se înființează „Fondul sălii de lectură”, care se formează din:

a) depuneri dela comune, pentru care scop fiecare comună rurală prevede în fiecare an în bugetul său cel puțin 500 leva, iar fiecare comună urbană cel puțin 2000 leva;

b) sume înscrise în buget în fiecare an de Ministerul Instrucției Publice;

c) donații, testamente și alte venituri ocazionale.

Acest fond se administrează de Ministerul Instrucției Publice și servește pentru ajutorul sălilor de lectură din comunele nevoiașe.

Nota. 1. Care comune sunt nevoiașe hotărăște consiliul administrativ dela Ministerul Instrucției cu participarea unui delegat al Inaltului consiliu al sălilor de lectură. Aceste hotărâri sunt supuse aprobării Ministerului Instrucției Publice.

Nota 2. Dacă unele din comune nu prevăd în bugetele lor suma necesară, instanțele și persoanele, care întăresc bugetele lor, sunt datoare să facă aceasta. Perceptorii Statului

rețin aceste sume din surplusurile comunale și le depun la venit „Fondul sălii de lectură”.

Art. 14. Ministerul Instrucției Publice ajută sălile de lectură cu cărți și cu bani.

Art. 15. Fiecare comună e obligată să asigure locuri cuvenite pentru clădiri de săli de lectură confortabile și să ajute la construirea lor.

Art. 16. Averile sălilor de lectură, clădiri, cărți, obiecte casnice sunt irevendicabile și nu sunt supuse la sechestru, iar seratele, șezătorile, reprezentațiile teatrale și cinematografice, serbările în grădini și altele, organizate de sălile de lectură, sunt scutite de impozite, accize, taxe.

Art. 17. Fiecare comitet al sălii de lectură e dator să procure documente regulate de proprietate și uzufruct asupra averilor sălii de lectură.

Art. 18. Comunele, care n'au săli de lectură, sunt deasemenea datorate să înființeze fond de sală de lectură și bibliotecă obștească și dacă condițiile permit și sală de lectură cu mijloacele menționate la art. 9 din această lege.

Până la înființarea sălii de lectură, fondul, biblioteca și sala de citire se administrează de comitet, compus din președinte sau un membru al comitetului școlar, directorul și preotul, sau dacă nu e preot, un locuitor desemnat de inspectorul școlar al plășii.

Comitetul se alege la fiecare doi ani.

Alcătuirea comitetului și schimbările în el se întăresc de către inspectorul școlar al județului, care controlează activitatea lui.

Biblioteca și sala de citire se instalează în școală.

Sumele pentru bibliotecă și sala de lectură se cheltuiesc de comitet, conform art. 11 din această lege.

Când se înființează sală de lectură, comitetul predă fondul bibliotecii și sălii de citire comitetului sălii de lectură.

Art. 19. Sălile de lectură, care nu se supun supravegherii supreme a Ministerului Instrucției, nu îndeplinesc dispozițiile acestei legi, sau desfășoară activitate contrar moralei și bunelor moravuri se exclud dela privilegiile acestei legi, iar comitetele lor răspund după legile comune ale țării.

Art. 20. Art. 423 din legea instrucției publice și legea pentru înființarea de biblioteci obștești, întărită prin decret No. 170 din 15 Noemvrie 1920 și publicată în No. 195 al *Monitorului Oficial* din 29 Noemvrie acelaș an se abrogă, iar sumele, adunate conform art. 423 din legea instrucției publice, se depun la „Fondul sălilor de lectură”.

Regulament pentru aplicarea legii sălilor de lectură

întărit prin Decret No. 96 din 3 Iunie 1927 și publicat în *Monitorul Oficial* No. 61 din 24 Iunie acelaș an

1. Înființarea legii de cultură

§ 1. Sală de lectură se înființează în fiecare comună, care formează comună școlară deosebită (Art. 18 din lege).

§ 2. Orice așezare (oraș sau sat) cu o populație până la 10.000 locuitori poate să aibă numai o sală de lectură.

Ca să se poată deschide sală de lectură e necesar să se fi cerut de cel puțin 20 de inși, majori, cari se bucură de drepturi civile și politice.

2. Săli de lectură de cartiere

§ 3. În orașele sau satele cu mai mult de 10.000 locuitori

după hotărîrea consiliului comunal local împreună cu comitetul școlar, aprobată de Ministerul Instrucției Publice, pot să se deschidă sălile de lectură pe cartiere ca sucursale ale centralei, dacă cer aceasta cel puțin 100 membri din cartier prealabil înscrși.

§ 4. În comuna unde este mai mult de o sală de lectură, consiliul comunal și comitetul școlar hotărâsc într'o ședință comună, care din sălile de lectură, supuse legii, se recunoaște de centrală, și care de cartiere, ca sucursale ale centralei.

Această hotărîre are nevoie de aprobarea Ministerului Instrucției Publice.

Notă. Nu se recunosc de sucursale acele săli de lectură, care au mai puțin de 100 membri regulați din cartier.

§ 5. Distribuirea veniturilor din fondul sălii de lectură între sala de lectură centrală și sălile de cartiere se face conform art. 2 din lege de către comitetul centralei cu participarea a câte 2 reprezentanți ai sucursalelor.

Neînțelegerile ivite se rezolvă de inspectorul școlar al județului.

3. Biblioteci obștești

§ 6. Comunele, care n'au săli de lectură, sunt datorate să creeze fond de sală de lectură și bibliotecă obștească și dacă condițiile permit și sală de lectură cu mijloacele amintite în art. 9 din legea pentru sălile de lectură. Art. 18 din lege).

§ 7. Până la crearea fondului, biblioteca și sala de lectură se administrează de comitet, compus de un președinte sau unul din membrii comitetului școlar, directorul și preotul, sau dacă nu e preot, un locuitor, arătat de inspectorul școlar al plășii și întărit de inspectorul școlar al județului.

§ 8. Comitetul distribue funcțiunile astfel: președinte — președintele sau unul din membrii comitetului școlar, secretar-bibliotecar—directorul (institutorul general) și casier—preotul sau dacă nu e preot locuitorul desemnat și aprobat. probat.

§ 9. Comitetul are drepturile și obligațiile comitetului sălii de lectură, arătate în legea sălilor de lectură și în acest regulament.

4. Consiliul sălii de lectură

§ 10. Pentru deliberarea măsurilor în opera sălilor de lectură din țară se înființează pe lângă Ministerul Instrucției Publice un consiliu al sălilor de lectură (Art. 3 din lege).

§ 11. Consiliul sălilor de lectură se adună după dispoziția Ministerului Instrucției. Membrii li se plătesc diurne și cheltueli de drum ca și membrilor consiliului instrucției dela Ministerul Instrucției.

§ 12. Reprezentanții uniunilor județene ale sălilor de lectură în consiliul sălilor de lectură se desemnează de consiliile administrative ale aceluiași.

5. Crearea fondurilor sălilor de lectură

§ 13. Pentru a se asigura întreținerea de săli de lectură, fiecare comună școlară e datorată să creeze fond pentru sala de lectură: el se compune din averi și fonduri.

§ 14. Fondul sălii de lectură se formează:

a) din părți ale islazurilor rotunjite, pe care comunele le-ar fi destinat pentru fondul sălii de lectură;

b) din câte 50 decari pământ, pe care direcția generală a muncii și gospodăriilor agricole e datorată să le despartă din terenurile fondului funciar al Statului pentru fiecare localitate, în raionul căreia se dispune de asemenea terenuri.

Notă. Averile sălilor de lectură în localitățile unde sunt săli de cartiere se administrează de sala de lectură centrală.

c) din 5% din veniturile imobilelor școlare, pe care fiecare comitet școlar e obligat să le despartă pentru fondul sălii de lectură ;

d) din cotizații ale membrilor sălii de lectură ;

e) din veniturile nete ale reprezentațiilor teatrale, cinematografice, serbări de grădină și altele, șezători, serate și matineuri, pe care sala de lectură le dă, și din chirii pentru intrări publice ;

f) din sume înscrise în bugetele județelor și comunelor și ajutoare din „fondul sălii de lectură” (Art. 13 din legea să-

lectură se aplică regulile dela fixarea loturilor pentru fondul școlar.

§ 18. Direcția generală pentru gospodăriile muncitorești-agricole e datoare să despartă din fondul agrar al Statului pentru gospodăriile muncitorești-agricole, cel puțin 50 decari de pământ în fiecare comună, în raionul căreia se dispune de asemenea terenuri, în folosul fondului sălii de lectură.

Notă. Terenurile nu sunt supuse la plata prevăzută de legea p. t. z. s.

§ 19. Despărțirea acestor terenuri se face după procedura prevăzută în legea t. z. s. pentru împământenirea instituțiilor Statului, arătate în art. 1 lit. c. și art. 11 din aceeași lege.

§ 20. Comitetul sălii de lectură e obligat să organizeze din terenul căpătat din fondul pentru t. z. s. o gospodărie agricolă model, care să se folosească rațional și să servească de exemplu populației din comună.

Pentru acest scop din terenurile date din fondul t. z. s. se creează numai o gospodărie în raionul comunei. Ea se dă cu chirie la specialiști în agricultură și ramificațiile ei, la învățători, la preoți și alte persoane pregătite pentru exploatarea lor rațională.

Notă. În lipsa candidaților cu pregătire pentru gospodăriile-model, pământul se exploatează ca și celelalte pământuri ale sălii de lectură până la prezentarea unor asemenea persoane.

Chiriile se întocmesc după învoială între comitetul sălii de lectură și arendatori (chiriași).

Termenul închirierii acestor gospodării-model e până la 15 ani, dacă se folosește pentru culturi puțin durabile.

Dacă gospodăria se folosește și pentru culturi durabile, sau dacă pe teren se vor construi clădiri gospodărești, termenul închirierii poate fi până la 30 ani.

După fiecare trei ani chiriile întocmite pot să fie revizuite după cererea uneia din părțile interesate, de către o comisie compusă din: inspectorul școlar al plășii ca președinte și membri: agronomul respectiv al Statului și un funcționar dela finanțe.

Părțile interesate au dreptul să se prezinte înaintea comisiei și să-și apere cererile.

Hotărârile comisiei pot să fie apelate în termen de 15 zile în fața Ministerului Instrucției care decide chestiunea definitiv după ce ia părerea Direcției generale pentru t. z. s.

Contractele încheiate între comitetul sălii de lectură și chiriași (arendatori), se întăresc de Ministerul Instrucției Publice.

§ 21. Fiecare comitet școlar e dator să prevadă în bugetul său în fiecare an în folosul fondului sălii de lectură 5% din veniturile imobilelor școlare (art. 9 lit. c din lege).

Notă. Comitetele școlilor particulare turcești sunt deosebite obligate să prevadă 5% din veniturile imobilelor provenite din islazul comunal în folosul fondului sălii de lectură.

§ 22. Dacă comitetul școlar nu prevede procentul fixat în § 21 în folosul fondului sălii de lectură, instanțele și persoanele care întăresc bugetul lor sunt obligate să facă aceasta.

§ 23. Dacă comitetul școlar nu depune suma prevăzută în

Planșă de abecedar desenat de pictorul Bojinov

lilor de lectură), din donații, testamente și alte venituri ocazionale.

g) din dobânzile capitalului.

§ 15. Comitetul sălii de lectură e dator prin proces-verbal să ceară dela consiliul comunal fixarea unei părți de teren din islazul comunal pentru fond al sălii de lectură. În baza acestei cereri consiliul comunal stipulează care parte islaz se fixează ca fond al sălii de lectură, arătându-se întinderea, locul în care se găsește și granițele exacte. Această stipulare se trimite la Ministerul Instrucției pentru întărire.

§ 16. Pentru „fond sala de lectură” se fixează din islazul comunei în care se găsește sala de lectură.

Dacă câteva comune întrețin o sală de lectură, pentru fond se destinează părți din islazurile acestor comune.

§ 17. La fixarea părților din islaz pentru fondul sălii de

folosul fondului sălii de lectură, se condamnă conform art. 88 din legea instrucției publice.

6. Fondul sălii de lectură

§ 24. La Ministerul Instrucției Publice se creează „fondul sălii de lectură” care se formează din :

a) depuneri comunale, pentru care fiecare comună rurală prevede pe fiecare an în bugetul său cel puțin 500 leva, în fiecare comună urbană cel puțin 2000 leva ;

b) sume, înscrise în fiecare an în bugetul Ministerului Instrucției Publice ;

c) donații, testamente și alte venituri ocazionale ;

d) taxe pentru cărți recenzate (§ 30) și

e) dobânzi ale capitalului.

Acest fond se administrează de Ministerul Instrucției Publice și servește pentru ajutorarea sălilor de lectură în comunele sărace.

Nota 1. Care comune sunt sărace hotărăște consiliul administrativ din Minister cu participarea unui delegat al Inaltului consiliu al instrucției. Aceste hotărâri sunt supuse aprobării Ministerului Instrucției.

Nota 2. Dacă vreo comună nu prevede în bugetul său suma necesară, instanțele și persoanele, care întăresc bugetul lor, sunt obligate să facă aceasta. Aceste sume percepătorul Statului le reține din surplusurile comunei și le depune la venit pentru „Fondul sălii de lectură” la Banca Națională bulgară în cont curent pe numele „Fondul sălii de lectură la Ministerul Instrucției”.

§ 25. Sumele din „Fondul sălii de lectură” se eliberează preferabil în fiecare an în bani și în cărți sălilor de lectură care nu primesc nimic, sau primesc foarte puțin din veniturile dela literale *a, b, c* din art. 9 al legii sălilor de lectură.

§ 26. Veniturile din donațiile particulare și testamente se cheltuiesc conform voinței donatorului sau testatorului. Dacă această voință nu e exprimată, ele se cheltuiesc după hotărârea adunării generale, conform bugetului sălii de lectură.

7. Procurarea de cărți și altele

§ 27. Din veniturile fondului sălii de lectură, arătate la punct. *a, b, c*, art. 9 din legea sălilor de lectură, 50% obligator se cheltuiesc pentru cumpărarea și legarea de cărți, reviste, ziare, tablouri, reproducții din tablouri, gravuri, statui și altele, după lista lucrată de Ministerul Instrucției Publice sau Inalta uniune a sălilor de lectură, aprobată de Minister (art. 11 din lege). Listele se publică în revista „Uci-leșten Pregled”.

§ 28. Cărți, reviste, ziare și altele neaprobată și nerecomandate de Ministerul Instrucției Publice nu se cumpără cu mijloacele menționate la punctele *a, b, c*, art. 9. din legea sălilor de lectură.

§ 29. Dacă vreo sală de lectură vrea să-și procure prin mijloacele dela punct. *a, b, c*, din art. 9 al legii sălilor de lectură, ediții care nu sunt menționate în listele aprobate, cere pentru aceasta aprobarea Ministerului Instrucției Publice.

§ 30. Autori sau editori, cari cer să se recomande edițiile lor la sălile de lectură și biblioteci, le prezintă Ministerului în două exemplare, împreună cu cel puțin 300 leva taxă, din care 2/3 se depune la „Fondul sălii de lectură” la Minister și 1/3 onorar recenzentului.

8. Construcții, clădiri de săli de lectură

§ 31. Sumele din procentul de 30% prevăzut de art. 11 al legii sălilor de lectură, pentru construcții de clădiri, săli de lectură, se depun pe termen la Banca Agricolă bulgară „Construcții de săli de lectură”.

Aceste sume pot să se cheltuească numai pentru construirea de clădiri sau lărgire a clădirii sălii de lectură și numai cu aprobarea prealabilă a Ministerului Instrucției Publice.

§ 32. Clădirile sălilor de lectură se construiesc după planuri aprobate de Ministerul Instrucției publice.

9. Intrebuințarea și mănuirea averilor și fondurilor sălilor de lectură

§ 33. Intrebuințarea averilor sălilor de lectură cu excepția celor provenite dela Direcția generală a gospodăriilor muncitorești agricole, se face de către comitetul sălii de lectură după regulile arătate în capitolul 5 al regulamentului pentru strângerea și administrarea fondurilor școlare.

§ 34. Veniturile sălilor de lectură, cu excepția aceloră, de care e vorba în § 31 din acest regulament, se depun la Banca Agricolă bulgară în cont curent cu dobândă.

§ 35. Pentru averile sălii de lectură căpătate la punctele *a, b, c*, art. 9 din lege, casierul sălii de lectură ține un inventar (registru) a parte, în care deschide partidă pentru fiecare avere a sălii de lectură.

§ 36. Veniturile sălii de lectură, căpătate la punctele *a, b, c*, din art. 9 al legii și cheltuelile dela art. 11 din lege se țin a parte de contabilitatea generală.

10. Controlul

§ 37. Sălile de lectură publice din țară se găsesc sub înalta supraveghere a Ministerului Instrucției Publice (art. 1 din lege).

Această supraveghere se exercită prin organele sale de control : inspectori generali, inspectori școlari de județe și ajutorii lor.

§ 38. Ajutorii inspectori școlari de județe sunt datori pe lângă revizuirea școlilor să revizuiască cel puțin odată pe an sălile de lectură publice și bibliotecile obștești din raionul lor școlar.

§ 39. La revizuirea sălilor de lectură și bibliotecilor obștești se atrage o deosebită atenție asupra acțiunii lor culturale-educative și asupra încasării regulate și cheltuirii sumelor dela punctele *a, b, c*, din art. 9 al legii sălilor de lectură, precum și dacă aceste sume sunt întrebuințate exact după dispoziția art. 11 din aceeași lege.

§ 40. Pentru fiecare revizie se ține proces-verbal, în care se menționează ce s'a constatat la revizie. Procesul-verbal se semnează de președintele și casierul comitetului sălii de lectură. Aceștia din urmă, dacă voiesc, pot să dea cel mai târziu în 24 ore explicații în scris pe o foaie a parte, care se întocmește la iscălire procesului-verbal.

§ 41. Procesul-verbal de revizie împreună cu explicațiile în scris, dacă ele se dau, se trimit la inspectorul școlar al județului.

§ 42. Pentru sumele cheltuite neregulat e răspunzător materialmente casierul comitetului sălii de lectură, dela care se încasează suma cheltuită neregulat după procedeu respectiv.

§ 43. Sălile de lectură, care nu se supun înaltei supravegheri a Ministerului Instrucției Publice, nu îndeplinesc dis-

pozițiile legii sălilor de lectură, sau desfășoară activitate contrară moralității și bunelor moravuri, se condamnă de Ministerul Instrucției Publice după raportul inspectorului școlar al județului, cu următoarele pedepse:

1. Se atrage atenția comitetului sălii de lectură, că se vor aplica sancțiunile legii sălilor de lectură.

2. Privarea sălii de lectură de privilegiile legii.

Notă. În cazul acesta se prescrie primarului să predea în mod administrativ averile, fondurile, cărțile, lucrurile casnice, etc. ale sălii de lectură, căpătate cu mijloacele dela punctele a, b, c, art. 9 din legea sălilor de lectură, comitetului școlar, pentru a le folosi conform art. 18 din aceeași lege.

§ 44. Raportul inspectorului școlar al județului, de care e vorba în § 43 al acestui regulament, se anunță sălii de lectură respective, care poate să apeleze în termen de 15 zile în fața Ministerului Instrucției Publice.

§ 45. Fiecare comitet al sălii de lectură e obligat cel mai târziu până la 31 Ianuarie să trimeată copie verificată după darea de seamă și copie verificată din raportul cenzorilor: inspectorului școlar al județului, consiliului județean, primăriei și comitetului școlar, precum și să dea Ministerului Instrucției toate informațiile ce i se cer.

§ 46. Darea de seamă anuală a comitetului sălii de lectură, trebuie să conție: a) cronica: date mai importante pentru sala de lectură, serbări ale sălilor de lectură, inspecții, cazuri de deces printre membrii și alte asemenea; b) membri: listă alfabetică cu mențiune, nume și pronume, etate, studiu, meserie, domiciliu; c) activitatea culturală-educativă: discursuri, referate, conferințe, serbări, matineuri, reprezentații teatrale și altele și numărul asistenților; d) biblioteca: timpul deschiderii și închiderii, numărul cărților și volumelor, cumpărate, donate, schimbate, pierdute, scoase din întrebuințare și costul general și indeosebi: numărul cărților date pentru citit acasă și numărul cetitorilor; e) sala de citire: timpul deschiderii și închiderii, numărul cărților expuse, al revistelor și ziarelor, numărul cetitorilor în sală; f) averi: descriere exactă, la ce valoare se ridică, felul de exploatare a lor, venitul anual; g) buget: tabloul veniturilor și cheltuelilor pe an după paragrafele din buget; h) fonduri: tablou pentru situația fondurilor peste an; i) activitatea în perspectivă: măsuri și obstacole la înlăturarea ei.

Proiect de lege a cinematografelor și teatrelor (în a doua lectură)

CAP. I

Teatre și cinematografe particulare

Art. 1. — Controlul superior asupra tuturor cinematografelor, teatrelor, scenelor, producțiilor de balet și în general asupra tuturor localurilor publice de distracție îl va exercita Ministerul Instrucției.

Art. 2. — Ministerul Instrucției permite să se deschidă un teatru, cinema etc., după ce o comisie tehnică, numită de Ministerul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor va certifica soliditatea clădirii și amenajarea saloanelor, măsurile de pază și situația ieșirilor în caz de incendiu.

Art. 3. — Este interzis copiilor de ambele sexe mai mici de 15 ani, elevilor din toate școlile primare și licee, speciale și particulare, să frecventeze cinematografele publice sau

alte localuri publice de distracție, cu excepția teatrelor în care se reprezintă piese lirice sau dramatice sau a cinematografelor școlare și bibliotecare, în afară de cazurile prevăzute de Art. 13 din legea de față.

Art. 4. — Este interzis să se proiecteze sau să se execute filme, diapozitive, piese, scene, texte și alt material literar, care conțin lucruri imorale, scene indecente, tablouri și descrieri care ar putea semăna stricăciune printre populație, ultragiind simțul său religios sau împingând-o la comiterea de crime.

Art. 5. — Este interzis ca pe afișele și reclamele lipite pe străzi, tipăriturile periodice sau prin orice alte mijloace de reclamă să se arate tablouri, ilustrații, chipuri și fotografii, să se facă descrieri, să se expue conținuturi cu tendințe senzaționale sau care ar putea atinge bunele moravuri, simțul moral sau religios.

Art. 6. — Posesorii teatrelor-cinema sunt obligați să înglobeze un film educativ, științific sau cultural în programul tuturor spectacolelor publice de cinematograf. Filmul trebuie reprezentat cu orice program. Când se dau însă mai multe reprezentații pe zi această obligație nu se referă decât la primele trei.

Observații: Aplicarea acestui articol se va face treptat și cu observarea posibilităților financiare și comerciale.

Art. 7. — Filmele care se produc în țară de întreprinderi bulgare sau de întreprinderi străine cu artiști bulgari și cu subiecte din viața bulgară și pe care Ministerul Instrucției le încadrează în tabloul filmelor educative, științifice sau culturale se scutesc de impozit.

Art. 8. — Oricine va fabrica filme trebuie să facă cunoscut Ministerului de Instrucție, pentru a fi trecut pe tabloul fabricanților. Inscrierea se reînnoiește în fiecare an.

Aceste obligații se referă și la cei cari importă sau exportă filme sau fac comerț în țară cu ele.

Taxa de înregistrare este de 500 leva. Pentru reînnoire nu se mai plătește înregistrare.

Art. 9. — Toate filmele, titlurile și inscripțiile de pe ele, toate piesele, scenele, textele sau alt material literar, care se importă sau se produce în țară, nu se poate proiecta sau produce în public fără cercetarea anticipată și permisiunea Ministerului Instrucției.

Pentru examinarea filmelor se percepe 0,20 leva de fiecare metru *). Pentru cercetarea pieselor, scenelor, textelor și a altui material literar, se plătește 2 leva de fiecare pagină obișnuită.

Art. 11. — Pentru fiecare film examinat și aprobat pentru proiectare în public, Ministerul Instrucției dă permisiunea specială după un formular făcut de el, care are valabilitate de doi ani, considerată dela data eliberării.

În permisiune se specifică numele filmului aprobat, numele fabricantului, metrajul, numele artiștilor care joacă, toate inscripțiile filmului.

Pe permisiune se specifică deasemenea dacă filmul cade în categoria filmelor educative.

Datele din aceste permisiuni se completează de întreprinderi și se eliberează în schimbul sumei respective.

Prima pagină a permisiunii (Nr., data, numele filmului, numele fabricii și semnătura) se proiectează obligatoriu pe ecran, înainte de a începe proiectarea filmului.

*) În lege. 0,20 leva pentru cele culturale și 0,50 pentru rest.

După formular făcut de Ministerul Instrucției se dau permisiuni pentru producerea în public a pieselor, scenelor, textelor, etc., cu specificarea numelui, autorului, personajilor, etc.

Art. 12. — Examinarea se face de către comisia cinematografelor și teatrelor din Ministerul Instrucției, care se compune din directorul secției culturale ca președinte, procurorul general dela Curtea de Apel din Sofia, un reprezentant al Ministerului de Războiu, Statul Major al Armatei, un reprezentant al autorităților polițienești, cu studii juridice superioare, desemnat de Ministerul de Interne și Sănătății Publice, șefii secțiilor învățământului primar și secundar, un membru al comitetului științific și cel puțin doi experți, numiți de Ministerul Instrucției.

Art. 13. — Comisia cinematografelor și teatrelor poate să permită copiilor de ambele sexe, mai mici de 15 ani, *) precum și elevilor din toate școlile primare și secundare, speciale și particulare să frecventeze spectacolele publice de cinematograf, dar aceasta se va pune expres în permisiunea pentru proiecția filmului. În aceste cazuri directorii cinematografelor vor anunța obligator această și pe afișe.

Art. 14. — Comisia cinematografelor și teatrelor are organele sale de control în toate centrele mai populate: directorul celei mai înalte instituții de sub jurisdicția Ministerului Instrucției și dirigintele școlii acolo unde există numai școli primare, sau locuitorii lor.

Art. 15. — Organele de control urmăresc dacă toate filmele, piesele, scenele, textele, etc. care se reprezintă în public, sunt aprobate de comisia de verificare și dacă nu se contravine legii de față. Ele execută și toate construcțiile Ministerului de Instrucție și ale Comisiei cinematografelor și teatrelor.

Art. 16. — Organele de control au dreptul :

a) să oprească proiectarea tuturor filmelor pentru care nu s'a dat aprobare de Ministerul Instrucției sau se afișează sub alt nume, nespecificat în permisiunea eliberată ;

b) să oprească reprezentarea pieselor, scenelor, etc., pentru care nu s'a dat permisiune din partea Ministerului Instrucției și care sunt de o grosolanie evidentă, triviale, sau care pot să provoace o revoltă și desordine.

Art. 17. — Membrii comisiei cinematografelor și teatrelor, precum și organele ei de control au drept, în mod gratuit, la un loc comod și liber, pentru îndeplinirea serviciului lor, în fiecare cinematograf, teatru sau orice alt local de distracție publică.

Art. 18. — Toate autoritățile administrative vor da concursul lor deplin comisiei cinematografelor și teatrelor, precum și organelor lor de control.

Art. 19. — Programul tuturor spectacolelor publice de cinematograf, precum și al spectacolelor cu program literar pentru executări tehnice, nu se pot reprezenta fără să se arate permisiunea de reprezentare organului local de control al comisiei cinematografelor și teatrelor.

În cazurile când pentru piese, scene, texte sau alt material literar nu există permisiune de reprezentare, partea interesată este obligată să prezinte organului de control al comisiei cinematografelor și teatrelor pentru examenul anticipat, materialul literar al programului său.

Art. 20. — Proprietarul cinematografului, care nu include

în programul spectacolelor și filme educative, științifice sau culturale, se pedepsește cu o amendă dela 1000—10.000 leva.

Cu aceeași amendă se pedepsesc și toți fabricanții de filme și comercianții cari nu s'au înscris regulat la Ministerul de Instrucție.

Art. 21. — Proprietarul de cinematograf sau de alt local asemănător, care va admite să se proiecteze un film fără permisiunea Ministerului Instrucției sau un film sub alt nume decât cel specificat în permisiune, se pedepsește cu amendă dela 2.000 până la 20.000 leva, iar filmul se va confisca.

Art. 22. — Proprietarii de cinematografe, teatre sau ai

Coperta unei cărți pentru copii de poeta Dora Gabe

altor locale de distracție, precum și directorii de trupe, cari vor admite să se execute programe sau numere separate din program, care conțin scene indecente, tablouri și descrieri care ar putea infiltra idei imorale în public sau ar îndemna la crime, se pedepsesc cu o amendă dela 5000 până la 50.000 leva ori cu închisoare, iar filmele, piesele, textele, etc. se vor confisca.

Art. 23. — Proprietarul cinematografului, care va admite la spectacol copii de ambele sexe mai mici de 15 ani, precum și elevi și eleve din toate școlile primare, medii, speciale și particulare, în afară de cazurile prevăzute la art. 13 din legea de față, se pedepsesc cu o amendă dela 2000 până la 20.000 leva și cu închisoare.

Art. 24. — Contravenția la dispozițiile acestei legi cu privire la afișe, reclame, fotografii cât și neobservarea dispozițiilor Ministerului Instrucției pentru funcționarea cinema-

*) În lege, 18 ani.

tografelor, teatrelor particulare și a altor locale publice de distracție, se pedepsește cu închiderea teatrului sau a sălii, dela o zi la 60 zile, iar afișele, reclamele, etc. se confiscă.

Art. 25. — Persoanele care se produc în public în mod sistematic cu programe sau numere separate din program, prin filme, piese, texte, etc. cu conținut imoral sau scene indecente, tablouri și descrieri care pot împinge societatea către crime, etc. se pedepsesc cu o amendă dela 5000 până la 50.000 leva și cu închisoare.

Art. 26. — Pentru călcarea prezentei legi de către persoane imorale răspund persoanele cari după statut și lege pot să oblige societatea.

Art. 27. — Toate contravențiile la această lege se constată de către unii membri sau de organele de control ale comisiei cinematografelor și teatrelor particulare încheind proces verbal semnat de doi martori, dintre care unul cel puțin trebuie să fie funcționar de stat sau comunal sau printr'un proces verbal al comisiei însăși.

Art. 28. — Dispozițiile relative la confiscare se dau de Ministerul Instrucției Publice în baza referatului sau al procesului verbal încheiat de Comisie.

Art. 29. — Aceste dispoziții se aduc la îndeplinire imediat de autoritățile administrative și sunt susceptibile de apel în fața Tribunalului, în termen de două săptămâni, din ziua comunicării.

După intrarea în vigoare a dispozițiilor legale filmele și obiectele confiscate se distrug sau se utilizează ca materiale.

Art. 30. — Nerespectarea acestei legi, care va atrage o pedeapsă până la 20.000 leva și închiderea sălii până la 10 zile se va pedepsi de Ministerul Instrucției Publice printr'o decizie, iar pedepsele mai mari se vor aplica de autoritățile judecătorești respective.

Art. 31. — Deciziile Ministerului Instrucției, prin care se aplică amenda până la 2000 leva inclusiv sunt definitive fără să se poată face apel. Ele se aduc la îndeplinire de autoritățile financiare.

Deciziile prin care se aplică o amendă mai mare de 2000 leva sunt supuse aprobării Tribunalului în termen de două săptămâni, calculat din ziua comunicării.

Art. 32. — Toate procesele intentate conform legii de față se vor judeca în termen de două luni, calculat din ziua introducerii procesului la Tribunal.

Art. 33. — Toate taxele și amenzile care se vor strânge în virtutea acestei legi se trec la veniturile fondului „Educația prin cinematograful”, care se va înființa la Ministerul Instrucției Publice.

Bugetul fondului se aprobă de Ministerul Instrucției Publice.

Art. 34. — Membrii comisiei cinematografelor și teatrelor primesc diurnă pentru ședințe, din cota fixată în bugetul fondului „Educația prin cinematograful”.

Persoanele care cenzurează materialul literar destinat să fie reprezentat în public, primesc onorariu jumătate din taxa încasată.

În caz când se cer lucrări suplimentare, organele de control, după propunerea comisiei, primesc diurne. Aceste cheltuieli se fac dela fondul „Educația prin cinematograful”.

CAP. II

Cinematografe de citaliște

Art. 35. — Cinematografele de citaliște servesc exclusiv pentru scopurile bibliotecilor, fixate în art. 4 din Legea pentru bibliotecile populare și se bucură de privilegiile prevăzute la art. 16 din aceeași lege.

Art. 36. — Bibliotecile din țară pot să-și înființeze teatre-cinema numai în localuri proprii, după ce vor îndeplini condițiile art. 2 din actuala lege.

Numai prin excepție și cu aprobare prealabilă bibliotecile pot să-și înființeze teatre-cinema în afară de clădirea bibliotecii, dar în districtul lor.

Art. 37. — Cinematografele de citaliște pot să proiecteze numai filme aprobate de Ministerul Instrucției Publice.

Art. 38. — Bibliotecile care vor proiecta filme neaprobată de Ministerul Instrucției Publice sau care vor organiza teatre-cinema în afară de localul lor fără aprobarea prealabilă se vor închide printr'o decizie a Ministerului Instrucției Publice.

Observații: Cinematografele de citaliște care se vor găsi în ființă la aplicarea prezentei legi se vor bucura de privilegiile acordate numai până la expirarea contractului, după care se vor închide dacă nu se vor conforma prezentei legi.

CAP. III

Cinematografe de școală și ambulante

I. Dispoziții generale

Art. 39. — Cinematografele de școală și ambulante au de scop să completeze cunoștințele tineretului studios și ale populației, să ajute instrucția vizuală asupra diverselor obiecte, în școală, să dea cunoștințe în domeniul științei și al artelor, să cultive și să propage cunoștințele cetățenești, naționale, religioase, morale și familiare, să cultive simțul artistic, să întreție și să întărească legătura dintre școală și familie.

Cinematografele ambulante mai au misiunea să facă cunoscute populației rurale toate progresele științifice și culturale și aplicarea practică cu privire la viața lor.

Art. 40. — Ministerul Instrucției Publice are dreptul exclusiv să organizeze cinematografele școlare. El poate organiza și cinematografe ambulante. Asociațiile culturale, instituțiile și persoanele particulare pot să organizeze cinematografe pentru răspândirea instrucției populare. Un regulament special elaborat de Minister, reglementează acest serviciu și fixează condițiile de lucru. În caz de nerespectare a acestor condiții Ministerul retrage permisiunea dată.

Art. 41. — Cinematografele școlare și de Stat se scutesc de impozit sau alte taxe sau dări către stat, județ sau comună. Afișele și biletele de intrare se scutesc deasemenea de timbrul fiscal.

Art. 42. — Toate coalele mobile, mașini, aparate, filme, sau alte materiale care se procură din străinătate pentru trebuințele cinematografelor școlare, de stat și ambulante, se scutesc de tariful vamal și orice alte impozite sau taxe.

Art. 43. — Serviciul cinematografelor școlare și ambulante se conduce de secția instituțiilor școlare și a fondurilor cu personal necesar, iar controlul se face de Minister prin organele sale.

II. Cinematografe școlare

Art. 44.— Cinematografele școlare sunt instituții de Stat sub controlul Ministerului Instrucției, care se întrețin din veniturile lor și care lucrează după un regulament special, aprobat de Minister.

Art. 45. — Conducerea cinematografelor școlare se încredințează unui director, persoană cu studii superioare și cu drepturi de profesor secundar definitiv, care cunoaște lucrările teatrale pentru cinematograf și arată interes pentru acestea.

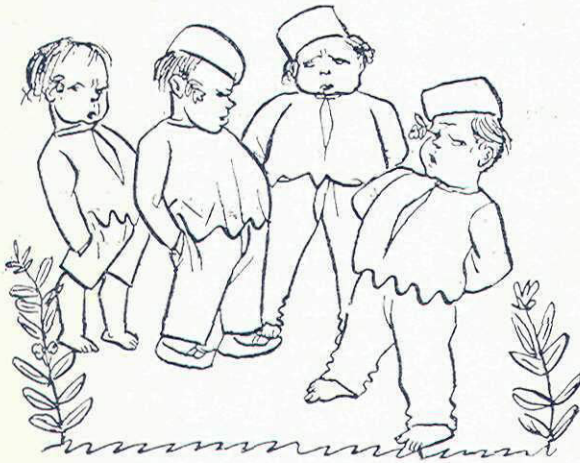
Art. 46. — Fiecare cinematograf școlar se conduce de un șef cu personalul tehnic și administrativ necesar.

Ca șefi se numesc persoane care au drepturi de cel puțin profesor de gimnaziu regulat.

Art. 47.— Șeful cinematografului școlar din Capitală este directorul. El este și directorul tuturor celorlalți șefi de cinematograf.

Art. 48. — Din punct de vedere al contabilității și administrativ, cinematografele școlare se consideră ca sucursale ale cinematografului școlar central din Capitală.

Art. 49. — Personalul cinematografelor școlare se numește de minister, cu excepția ajutorilor de tehnicieni, im-

Motiv din cartea Dorei Gabe

piegații, oamenii de serviciu și diurniștii, cari se numesc de șef.

Art. 50. — Statul precum și salariile celor ce servesc la fiecare cinematograf școlar, se fixează în buget ținându-se seama de situația serviciului, asimilându-se cu salariile funcționarilor publici.

Observații: Personalul găsit în slujbă la intrarea în vigoare a prezentei legi, are dreptul la pensie și pentru timpul trecut, dacă va vârsa reținerile de pensie respective.

Art. 51. — Lucrările științifice și educative ale cinematografelor școlare se conduc de un comitet cultural, care se organizează pe lângă cinematograful școlar central din Capitală, și care se compune din director și cel puțin doi membri din corpul profesoral, numiți din ordin ministerial.

Membrii comitetului cultural primesc gratificație pentru sedințe în raport cu suma fixată în buget.

Șefii nu primesc gratificații.

Art. 52. — Pentru activitatea educativă și științifică a cinematografelor școlare, se creiază la Ministerul Instrucției Publice o bibliotecă specială pentru film.

Aceasta servește gratuit toate cinematografele de Stat, iar în schimbul unei chirii cinematografele particulare și de citaliște.

III. Cinematografe ambulante

Art. 53. — Pe lângă fiecare cinematograf ambulant se numește câte un profesor-dirijor — care este răspunzător, un mașinist-șofer și un tehnician-operator.

Ca profesori-dirijori se numesc persoane care să aibă cel cel puțin studii secundare și se clasează în general după studiile ce le au.

Art. 54. — Serviciul cinematografelor ambulante de Stat se reglementează printr'un regulament special, aprobat de ministru.

Art. 55. — Lucrările educative și științifice se conduc de secția instituțiilor culturale și a fondurilor.

IV. Cinematografe militare și altele

Art. 56. — Cinematografele care se organizează de Ministerul de Războiu, conduse și întreținute de el, se bucură de privilegiile prevăzute în legea de față pentru cinematografele școlare, iar cinematografele militare ambulante se folosesc de privilegiile prevăzute pentru cinematografele ambulante obișnuite. Controlul asupra acestor cinematografe se efectuează de Ministerul de Războiu.

Art. 57. — Cinematografele de pe lângă Cercurile Militare se bucură de privilegiile și obligațiile prevăzute în legea de față ca și cinematografele de citaliște.

Un regulament elaborat de Ministerul de Războiu reglementează serviciul tuturor cinematografelor militare.

Art. 58. — De privilegiile prevăzute pentru cinematografele școlare și ambulante se folosesc și toate cinematografele care se organizează de Ministerul agriculturii pentru cultura agricolă.

V. Darea de seamă (gestiunea)

Art. 59. — Toate cinematografele școlare sunt trecute într'un buget comun, aprobat de Ministerul Instrucției Publice.

Art. 60. — Partea veniturilor din buget cuprinde :

- a) suma percepută dela biletele de intrare și de garderobă;
- b) sume provenite din chirii, daruri, etc.

Partea cheltuielilor cuprinde :

- a) salariile regulate ale personalului;
- b) diferite cheltuieli pentru gratificațiile personalului, pentru chirii, pentru angajarea personalului și lucrări extraordinare care se execută;
- c) credite pentru cheltuieli de materiale.

Art. 61. — Cinci la sută din venitul brut real al bugetului cinematografelor școlare și excedentele veniturilor la încheierea exercițiului bugetar, precum și veniturile cinematografelor ambulante de Stat se varsă la fondul „Educația prin cinematograf”.

Art. 62. — Fondul se cheltuiește pentru organizarea bibliotecii de filme pe lângă Ministerul de Instrucție, pentru procurarea de cinematografe ambulante noi, automobile, aparate, dinamuri și alte materiale, pentru salarii și gratificații — precum și pentru satisfacerea altor nevoi ale cinematografelor.

Bugetul fondului care cuprinde partea veniturilor și cheltuielilor, se aprobă de Ministerul Instrucției.

Art. 63. — Cheltuielile pentru filme pentru toate cinematografele școlare și ambulante, care întrec suma de 50.000 leva pentru un film, pot să se facă direct de conducerea cinematografului central, sau de Minister, prin închiriere sau cumpărare de pe piață, prin intermediul comisiei interne compusă din trei persoane, în care intră șeful serviciului respectiv, unul din contabili și un expert, numit de minister.

Aceste cheltuieli se justifică prin chitanțe și recipise, facturi și procese-verbale ale comisiei.

Art. 64. — Cheltuieli până la 4.000 leva pentru benzină, uleiuri și alte mărunțisuri necesare cinematografele ambulate, când se află în drum, se efectuează direct de profesorii

Observații: Comisia de control lucrează ore suplimentare (extraordinare) și primește diurnă de ședințe, fixată în buget la fondul „Educația prin cinematograful”, de unde se fac și cheltuielile.

Art. 68. — Casierii-contabili ai cinematografele școlare și casierii contabili ai fondului „Educația prin cinematograful”, se descarcă față de Comisia de control, care va trimite raportul său Curții de Conturi județene pentru aprobare definitivă și descărcarea persoanelor care au avut răspundere. Curtea de Conturi județeană, primește raportul ca regulat sau neregulat numai în urma altui raport al comisiei de control.

Dispoziții definitive

Art. 69. — Toate sălile de cinematograful care se folosesc pentru cinematografe, la intrarea în vigoare a prezentei legi sunt supuse verificării conform art. 2 din aceeași lege.

Art. 70. — Prezenta lege abrogă acele dispoziții din Legea pentru încurajarea literaturii și artei naționale „C. M. O.” No. 134 din 1921, care se referă la cinematografe și teatre particulare.

Lege pentru depunerea în bibliotecile naționale a produselor imprimate și litografiate.

(Votată de a XIX-a Săbrie, în prima sa sesiune ordinară, aprobată prin Decretul No. 171 din 15 Noembrie 1920 și publicată în Monitorul Oficial No. 195 din 29 Noembrie).

Art. 1. — Orice proprietar de tipografie, litografie sau altă instituție similară este dator să dea gratuit bibliotecii naționale din Sofia, câte 10 exemplare din toate produsele de tipar, litografie, etc., apărute în cuprinsul Bulgariei, ca de ex.: cărți, reviste, ziare, rezumate din articole, apeluri, hărți, gravuri, cărți postale ilustrate etc. Toate acestea se vor expedia de tipografie sau litografie — particulare ca și cele ale Statului — direct la bibliotecă, cel mai târziu zece zile după imprimarea lor și pe contul editorului sau autorului, dacă acesta va fi și editor.

Art. 2. — Tipografii și litografiile nu sunt obligați să trimită acele produse ce sunt menite întrebunțării particulare sau cancelariilor, de ex.: cărți de vizită, invitații de nuntă, formulare, etc. și care nu au nici o legătură cu viața literară, artistică, științifică și politico-socială a țării.

Art. 3. — Toate exemplarele depuse trebuie să fie bine broșate și tipărite pe hârtie frumoasă și trainică. În nici un caz ele nu pot fi maculatură sau corectură și nici nu pot fi prost imprimate sau îndoite.

Ele poartă obligatoriu următoarele indicații:

- a) anul imprimării;
- b) firma și localitatea instituției în care au apărut;
- c) numărul de ordine al ediției.

Observație: Orice ediție nouă se va depune, fără a se ține seamă de intervalul dintre prima și ultima ediție. Se vor depune și acele exemplare cărora li s'a schimbat numai pagina cu titlu.

Art. 4. — Autorii sau editorii, cari au imprimat sau litografiat în străinătate, fie în limba bulgară, fie în altă limbă, imprimatele indicate la art. 1 și care sunt menite să fie răspândite în hotarele țării, vor depune numai câte 4 exemplare.

Coperta cărții pentru adolescenți de scriitoarea Kalina Malina (doamna Mitov)

școlari și se justifică numai cu recipise. Asemenea cheltuieli pentru una și aceeași lucrare nu se pot face de profesorul dirijor mai mult de o singură dată.

Art. 65. — Factura cheltuielilor și justificarea lor se face conform regulii stabilită pentru contabilitatea statului.

Art. 66. — Profesorii dirijori ai cinematografele ambulate se descarcă de cheltuielile făcute înainte casierilor controlori ai fondului „Educația prin cinematograful”.

Art. 67. — Controlul cheltuielilor și veniturilor și descărcarea de ele pentru cinematografele școlare și ambulante se face de comisia de control, care se compune dintr'un reprezentant al Ministerului Instrucției, un reprezentant al secției bugetului și controlului dela același departament și un reprezentant al Curții de Conturi județene.

Aceiaș număr de exemplare îl vor depune și toți supușii bulgari, cari au tipărit în străinătate teze pentru obținerea unui titlu academic. Diplomele lor nu vor fi legalizate de către Ministerul Instrucției, până ce nu vor prezenta dovada bibliotecii naționale din Sofia că au depus 4 exemplare din acele teze.

Art. 5. — Din exemplarele depuse, acelea ce au apărut în cuprinsul țării, biblioteca națională din Sofia va repartiza astfel: 4 pentru Sofia, 3 vor fi trimise la Filipopole și 3 la Târnova. Din cele tipărite în străinătate 2 rămân la Sofia și câte un exemplar la Filipopole și Târnova.

Art. 6. — Controlul asupra produselor imprimate precum și depunerea lor la timp, se face de către biblioteca națională din Sofia prin inspectorii județeni — în orașele de reședințe de județ, inspectorii de plasă — în orașele de plasă și învățătorii diriginți — la sate.

Acestor organe de control toate autoritățile administrative sunt datoare a le acorda cel mai larg concurs în aplicarea prezentei legi.

Art. 7. — Organele de control vor ține la curent biblioteca națională din Sofia, comunicându-i la fiecare început de lună:

- a) dacă a luat ființă vreo tipografie sau litografie;
- b) dacă vreuna din cele existente a fost luată de altă persoană sau a fost închisă;
- c) dacă fiecare administrator de tipografie sau litografie înscrie, în mod regulat, în registrul de zi toate imprimările pe care e dator a le trimite bibliotecii naționale, și
- d) dacă aceste imprimări au fost trimise în termenul prevăzut.

Observație: Controlul imprimeriilor și litografiilor din provincie (punctul c) se face după cel de al doilea exemplar din opisul imprimatelor depuse și care se înapoiază trimițătorului după ce a fost ștampilat cu sigiliul bibliotecii și semnătura directorului sau locțiitorului său.

Fiecare din aceste opise va cuprinde numele autorului, titlul cărții și numărul exact de exemplare tipărite. La Sofia, Filipopole și Târnova, controlul se va face după conținutul de expediție.

Art. 8. — Dacă vreun tipograf nu va depune în termenul prevăzut numărul de exemplare cerute, sau nu le va de-

pune de fel, directorul bibliotecii naționale, pe baza rapoartelor organelor de control sau direct, poate emite dispoziții de amendare a vinovatului dela 200 la 2000 leva. Odată cu aceasta cel vinovat este dator a procura cu orice preț, numărul de exemplare cerut.

Art. 9. — Cu o amendă de 50-100 leva vor fi amendați și acei inspectori sau învățători cari se va arăta că nu au dat dovadă de tragere de inimă în aplicarea prezentei legi.

Art. 10. — Hotărârea directorului bibliotecii naționale poate fi atacată prin apel înaintea judecătorului de pace, cel mai târziu cu o săptămână dela data comunicării.

Această opoziție nu împiedică, însă, încasarea amenzii. Sentința judecătorului de pace este definitivă. Biblioteca va fi reprezentată înaintea judecătorului de către organele sale de control în provincie și împuterniciții săi speciali la Sofia, Filipopole și Târnova.

Amenda va fi încasată de către organele financiare locale și depusă la biblioteca națională din Sofia pentru cumpărarea de cărți.

Art. 11. — Față de exemplarele destinate bibliotecilor naționale nu se pot aplica măsuri restrictive.

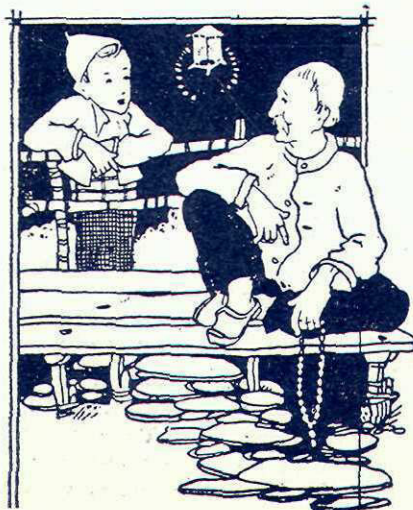
Autoritățile administrative care nu vor respecta aceasta se pedepsesc cu o amendă de 50-200 leva, care le va fi aplicată de Ministerul de Interne și pe baza raportului directorului bibliotecii.

Dispozițiile primului paragraf al art. 10 vor fi aplicate și aci.

Art. 12. — Biblioteca națională din Sofia, ajutată și de către celelalte biblioteci, cărora li se repartizează imprimările depuse, face să apară în fiecare an câte un anuar în care sunt trecute toate imprimările primite în cursul anului. Acest anuar se distribuie gratuit tuturor oamenilor de știință, literaților, instituțiilor școlare, revistelor și ziarelor precum și tipografilor și editorilor.

Art. 13. — Scrisorile și expedițiile bibliotecii naționale sunt scutite de francare.

Art. 14. — Prezenta lege intră în vigoare dela 1. XII. 1920 și abrogă legea pentru depunerea imprimatelor, publicată în Monitorul Oficial No. 41 din 22 Februarie 1897.

Motiv din cartea scriitoarei Kalina Malina